

P.Z.E. br. 67

HRVATSKI SABOR

KLASA: 022-03/17-01/134

URBROJ: 65-17-10

Zagreb, 21. lipnja 2017.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članaka 178. i 192. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem ***Konačni prijedlog zakona o zaštiti od nasilja u obitelji***, koji je predsjedniku Hrvatskoga sabora dostavila Vlada Republike Hrvatske, aktom od 21. lipnja 2017. godine.

Ovim zakonskim prijedlogom usklađuje se zakonodavstvo Republike Hrvatske sa zakonodavstvom Europske unije, te se u prilogu dostavlja i Izjava o njegovoj usklađenosti s pravnom stečevinom Europske unije.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Dražena Bošnjakovića, ministra pravosuđa, dr. sc. Kristiana Turkalja, državnog tajnika u Ministarstvu pravosuđa i Vedranu Šimundžu Nikolić, pomoćnicu ministra pravosuđa.

PREDSJEDNIK
Gordan Jandroković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/16-01/68
Urbroj: 50301-25/05-17-9

Zagreb, 21. lipnja 2017.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Konačni prijedlog zakona o zaštiti od nasilja u obitelji

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 85/10 – pročišćeni tekst i 5/14 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske) i članka 172. u vezi s člankom 190. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13 i 113/16), Vlada Republike Hrvatske podnosi Konačni prijedlog zakona o zaštiti od nasilja u obitelji.

Ovim zakonskim prijedlogom usklađuje se zakonodavstvo Republike Hrvatske sa zakonodavstvom Europske unije, te se u prilogu dostavlja i Izjava o njegovoj usklađenosti s pravnom stečevinom Europske unije.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Dražena Bošnjakovića, ministra pravosuđa, dr. sc. Kristiana Turkalja, državnog tajnika u Ministarstvu pravosuđa i Vedranu Šimundžu Nikolić, pomoćnicu ministra pravosuđa.

PREDSJEDNIK

mr. sc. Andrej Plenković

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI
OD NASILJA U OBITELJI**

Zagreb, lipanj 2017.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O ZAŠTITI OD NASILJA U OBITELJI

Glava I.

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Zakonom propisuju se prava žrtava nasilja u obitelji, krug osoba na koje se Zakon odnosi, određuju se oblici nasilja u obitelji, prekršajnopravne sankcije za zaštitu od nasilja u obitelji, prikupljanje podataka o primjeni Zakona, osnivanje Povjerenstva za praćenje i unapređenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji te prekršajne odredbe.

Članak 2.

Ovim se Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenosi Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP (SL L 315,14.11.2012.).

Članak 3.

Odredbe Prekršajnog zakona i Zakona o kaznenom postupku primjenjuju se na odgovarajući način, ako ovim Zakonom nije drukčije propisano.

Članak 4.

Sva tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji dužna su postupati hitno i svi postupci pokrenuti po ovom Zakonu su hitni.

Članak 5.

(1) Sva tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji dužna su postupati posebno obzirno prema žrtvi nasilja u obitelji te pri poduzimanju radnji na primjeren način skrbiti o pravima žrtve.

(2) Sva tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji dužna su prema djetetu žrtvi nasilja u obitelji postupati posebno obzirno vodeći računa o njegovoj dobi, osobnosti te osobnim i obiteljskim prilikama kako bi se izbjegle štetne posljedice za odgoj i razvoj djeteta. Pri postupanju prema djetetu žrtvi nasilja u obitelji nadležna tijela prvenstveno će se rukovoditi najboljim interesom djeteta.

(3) Tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji dužna su poštovati dostojanstvo osobe s invaliditetom i osobe starije životne dobi kao žrtve nasilja te poštovati posebnosti koje proizlaze iz njezinog invaliditeta odnosno dobi.

Članak 6.

(1) Žrtva nasilja u obitelji ima sljedeća prava:

1. pravo na pristup službama za potporu žrtvama nasilja u obitelji
2. pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama nasilja u obitelji
3. pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde
4. pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka
5. pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju svih radnji u kojima sudjeluje
6. pravo da na njezin zahtjev, bez nepotrebne odgode, bude obaviještena o ukidanju zadržavanja ili bijegu okrivljenika te stavljanju izvan snage odluke o izricanju zaštitnih mjera i ukidanju mjera opreza koje su određene radi njezine zaštite ili otpuštanju osuđenika s izdržavanja kazne zatvora,
7. pravo na tajnost podataka čijim bi se otkrivanjem mogla ugroziti njezina sigurnost ili sigurnost osoba iz članka 8. stavaka 1. i 2. ovoga Zakona te pravo zahtijevati isključenje javnosti u postupku pred sudom
8. pravo na opunomoćenika u postupku
9. pravo, na vlastiti zahtjev, biti obaviještena o poduzetim radnjama povodom prijave i o ishodu postupka
10. pravo biti ispitana bez neopravdane odgode nakon podnošenja prijave, pravo zahtijevati da bude ispitana u postupku pred sudom te pravo da se daljnja ispitivanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe prekršajnog postupka
11. pravo biti ispitana na policiji od strane osobe istog spola
12. pravo na izbjegavanje kontakta s počiniteljem prije i tijekom postupka, osim ako prekršajni postupak zahtjeva takav kontakt
13. pravo na privremeni smještaj u odgovarajuću ustanovu sukladno posebnom zakonu
14. pravo na policijsku zaštitu i osiguranje, po nalogu suda, u svrhu neometanog uzimanja osobnih stvari prilikom napuštanja zajedničkog kućanstva
15. druga prava propisana zakonom kojim se uređuje kazneni postupak, osim onih prava koja po naravi stvari može imati samo žrtva kaznenog djela.

(2) Tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji dužna su već pri poduzimanju prve radnje u kojoj žrtva sudjeluje obavijestiti žrtvu na njoj razumljiv način o svim pravima koja ima sukladno odredbama ovog Zakona te zakona kojim se uređuje kazneni postupak.

(3) Tijela iz stavka 2. ovoga članka dužna su uvjeriti se da je žrtva danu obavijest o pravima razumjela.

(4) U slučaju kada je potrebno ispitati dijete žrtvu nasilja u obitelji, tijela iz stavka 2. ovoga članka dužna su dijete žrtvu ispitati uz smislenu primjenu odredaba zakona kojim se uređuje kazneni postupak o posebnom načinu ispitivanja djece.

(5) Ako je dijete žrtva nasilja u obitelji, a interesi djeteta su u suprotnosti s interesima roditelja nadležno tijelo će pozvati nadležno tijelo socijalne skrbi radi imenovanja posebnog skrbnika. Poseban skrbnik ovlašten je davati sve izjave i poduzimati sve radnje na koje je ovlaštena žrtva. Iznimno, dijete žrtva nasilja u obitelji koje je navršilo 16 godina može samostalno davati izjave i poduzimati radnje u postupku.

(6) Ako je žrtva nasilja u obitelji dijete, obavijesti iz stavka 1. točke 6. i 9. ovoga članka daju se po službenoj dužnosti.

Članak 7.

(1) Zdravstveni radnici, djelatnici u ustanovama socijalne skrbi, osobe zaposlene u odgojno obrazovnim ustanovama, stručni radnici zaposleni u vjerskim ustanovama, humanitarnim organizacijama ili organizacijama civilnog društva te sve druge stručne osobe koje u svom radu dolaze u kontakt sa žrtvama nasilja u obitelji, dužna su prijaviti policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznali u obavljanju svojih poslova.

(2) Tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji dužna su bez odgode obavijestiti nadležni centar za socijalnu skrb o činjenicama i okolnostima koje su pridonijele ili pogodovale počinjenju nasilja u obitelji, radi poduzimanja mjera iz nadležnosti centra za socijalnu skrb.

Članak 8.

(1) Osobe na koje se ovaj Zakon primjenjuje su: bračni drug, izvanbračni drug, životni partner, neformalni životni partner, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih, srodnici po krvi u ravnoj lozi, srodnici u pobočnoj lozi zaključno do trećeg stupnja, srodnici po tazbini u bračnoj i izvanbračnoj zajednici do zaključno drugog stupnja, posvojitelj i posvojenik.

(2) Odredbe ovog Zakona primjenjuju se i na bivšeg bračnog druga, bivšeg izvanbračnog druga, bivšeg životnog partnera, bivšeg neformalnog životnog partnera, osobe koje imaju zajedničko dijete te osobe koje žive u zajedničkom kućanstvu.

(3) Osobe s invaliditetom i osobe starije životne dobi iz stavka 1. i 2. ovoga članka kao žrtve nasilja u obitelji uživaju posebnu zaštitu po ovom Zakonu.

(4) Izvanbračni drug je osoba koja živi u izvanbračnoj zajednici koja ima trajniji karakter ili koja traje kraće vrijeme ako je u njoj rođeno zajedničko dijete.

(5) Neformalni životni partner u smislu ovog Zakona je osoba koja živi u istospolnoj zajednici koja ima trajniji karakter.

(6) Dijete je osoba koja nije navršila osamnaest godina života.

(7) Žrtva nasilja u obitelji je osoba koja zbog počinjenja nasilja u obitelji trpi fizičke ili psihičke posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda.

(8) Osoba od povjerenja je zakonski zastupnik ili druga punoljetna osoba po izboru žrtve nasilja u obitelji, osim ako je predložena ili pozvana u svojstvu svjedoka.

(9) Osoba s invaliditetom je osoba koja ima dugotrajna tjelesna, mentalna, intelektualna ili osjetilna oštećenja koja u međudjelovanju s različitim preprekama mogu sprječavati njezino puno i učinkovito sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi s drugima.

(10) Osoba starije životne dobi je osoba u dobi od 65 godina i više godina života.

Članak 9.

Izrazi koji se koriste u ovom Zakonu, a imaju rodno značenje, koriste se neutralno i odnose se jednako na muški i ženski spol.

Članak 10.

Nasilje u obitelji je:

1. tjelesno nasilje,
2. tjelesno kažnjavanje ili drugi načini ponižavajućeg postupanja prema djeci u „odgojne svrhe“,
3. psihičko nasilje koje je kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznemirenost,
4. spolno uznemiravanje,
5. ekonomsko nasilje kao zabrana ili onemogućavanje korištenja zajedničke ili osobne imovine, raspolaganja osobnim prihodima ili imovine stečene osobnim radom ili nasljeđivanjem, onemogućavanje zapošljavanja, uskraćivanje sredstava za održavanje zajedničkog kućanstva i za skrb o djeci,
6. zanemarivanje potreba osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi koje dovodi do njezine uznemirenosti ili vrijeđa njezino dostojanstvo i time joj nanosi tjelesne ili duševne patnje.

Glava II.

PREKRŠAJNOPRAVNE SANKCIJE

Vrste i svrha prekršajnopравnih sankcija za zaštitu od nasilja u obitelji

Članak 11.

(1) Prekršajnopравne sankcije za zaštitu od nasilja u obitelji su zaštitne mjere, novčana kazna, kazna zatvora i druge prekršajnopравne sankcije propisane Prekršajnim zakonom.

(2) Svrha prekršajnopравnih sankcija je zaštita članova obitelji izloženih nasilju, poštivanje pravnog sustava te sprječavanje ponovnog počinjenja nasilja u obitelji primjerenim sankcioniranjem počinitelja prekršaja.

Zaštitne mjere

Članak 12.

(1) Svrha zaštitnih mjera je spriječiti nasilje u obitelji, osigurati zaštitu zdravlja i sigurnosti žrtve nasilja u obitelji te otkloniti okolnosti koje pogoduju ili poticajno djeluju na počinjenje novog prekršaja, a izriču se radi otklanjanja ugroženosti žrtve nasilja u obitelji.

(2) Zaštitne mjere mogu se izreći samostalno i bez izricanja kazne odnosno druge prekršajnopravne sankcije.

(3) Zaštitne mjere mogu se izreći po službenoj dužnosti, na prijedlog ovlaštenog tužitelja, žrtve ili centra za socijalnu skrb.

(4) Na prijedlog žrtve ili drugog ovlaštenog tužitelja, sud može, i prije isteka vremena na koje je zaštitna mjera izrečena, preispitati opravdanost daljnjeg tijeka izrečene zaštitne mjere i po potrebi može izrečenu zaštitnu mjeru zamijeniti drugom ili je ukinuti.

Vrste zaštitnih mjera

Članak 13.

Sud može počinitelju nasilja u obitelji, osim zaštitnih mjera propisanih Prekršajnim zakonom, izreći sljedeće zaštitne mjere:

1. obveznog psihosocijalnog tretmana,
2. zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji,
3. udaljenja iz zajedničkog kućanstva,
4. obveznog liječenja od ovisnosti.

Članak 14.

(1) Zaštitne mjere iz članka 13. točaka 2. i 3. ovoga Zakona sud može izreći prije pokretanja prekršajnog postupka na prijedlog žrtve ili drugog ovlaštenog tužitelja ukoliko postoji izravna opasnost za sigurnost žrtve ili članova njezine obitelji, odnosno člana zajedničkog kućanstva.

(2) Odluku iz stavka 1. ovoga članka sud će donijeti bez odgode, a najkasnije u roku od dvadeset četiri sata od podnošenja prijedloga. Sud će odluku donijeti nakon saslušanja žrtve i osobe protiv koje se traži izricanje zaštitne mjere. Žalba ne odgađa izvršenje odluke.

(3) Odluku iz stavka 1. ovoga članka sud će bez odgode dostaviti nadležnoj policijskoj postaji radi provedbe izrečene zaštitne mjere.

(4) Odluku iz stavka 1. ovoga članka sud će ukinuti ukoliko žrtva ili drugi ovlašteni tužitelj u roku od osam dana od dana donošenja odluke ne podnese optužni prijedlog o čemu je dužan upozoriti žrtvu. O ukidanju zaštitne mjere sud će bez odgode obavijestiti policiju.

Obvezni psihosocijalni tretman

Članak 15.

(1) Zaštitna mjera obveznoga psihosocijalnog tretmana može se izreći počinitelju nasilja u obitelji radi otklanjanja njegovog nasilničkog ponašanja ili ako postoji opasnost da bi mogao ponoviti nasilje u obitelji.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka može se odrediti u trajanju od najmanje šest mjeseci.

(3) Ministar nadležan za poslove pravosuđa pravilnikom će propisati način i mjesto provođenja mjere iz stavka 1. ovoga članka.

Zabrana približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve

Članak 16.

(1) Zaštitna mjera zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve može se izreći počinitelju nasilja u obitelji ako postoji opasnost da bi počinitelj prema toj osobi mogao ponoviti nasilje u obitelji.

(2) U odluci kojom sud izriče mjeru iz stavka 1. ovoga članka, odredit će mjesta ili područja te udaljenost ispod koje se počinitelj ne smije približiti žrtvi nasilja u obitelji odnosno zabraniti uznemiravanje ili uhođenje žrtve.

(3) Mjera iz stavka 1. ovoga članka ne može biti kraća od jednog mjeseca niti dulja od dvije godine.

(4) Odluku kojom sud izriče mjeru iz stavka 1. ovoga članka sud će bez odgode dostaviti nadležnoj policijskoj postaji radi nadzora provedbe izrečene zaštitne mjere.

(5) Ministar nadležan za unutarnje poslove pravilnikom će propisati način provođenja mjere iz stavka 1. ovoga članka.

Udaljenje iz zajedničkog kućanstva

Članak 17.

(1) Zaštitna mjera udaljenja iz zajedničkog kućanstva može se izreći počinitelju nasilja u obitelji koji je nasilje počinio prema članu obitelji s kojim živi u stanu, kući ili nekom drugom stambenom prostoru koji čini zajedničko kućanstvo, ako postoji opasnost da bi mogao ponoviti nasilje u obitelji.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka ne može biti kraća od jednog mjeseca niti dulja od dvije godine.

(3) Odluku kojom sud izriče mjeru iz stavka 1. ovoga članka sud će bez odgode dostaviti nadležnoj policijskoj postaji radi nadzora provedbe izrečene zaštitne mjere.

(4) Ministar nadležan za unutarnje poslove pravilnikom će propisati način provođenja mjere iz stavka 1. ovoga članka.

Obvezno liječenje od ovisnosti

Članak 18.

(1) Zaštitna mjera obveznog liječenja od ovisnosti može se izreći počinitelju nasilja u obitelji koji je nasilje počinio pod djelovanjem ovisnosti o alkoholu, drogi ili drugoj vrsti ovisnosti ako postoji opasnost da će zbog te ovisnosti ponoviti nasilje u obitelji.

(2) Mjera iz stavka 1. ovoga članka određuje se u trajanju koje ne može biti dulje od jedne godine.

(3) Ministar nadležan za poslove zdravstva pravilnikom će propisati način provođenja mjere iz stavka 1. ovoga članka.

Postupanje po zaštitnim mjerama

Članak 19.

(1) Počinitelj nasilja u obitelji dužan je postupati u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom.

(2) Osobe iz članka 7. stavka 1. ovoga Zakona koje u obavljanju svojih poslova saznaju da počinitelj nasilja u obitelji ne postupa u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom, dužne su o tome obavijestiti policiju.

Glava III.

PRIKUPLJANJE PODATAKA

Članak 20.

(1) Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa, ministarstvo nadležno za poslove socijalne skrbi, ministarstvo nadležno za unutarnje poslove, ministarstvo nadležno za poslove zdravstva i ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja dužna su prikupljati podatke o primjeni ovog Zakona i temeljem prikupljenih podataka sačiniti godišnja izvješća iz svog djelokruga rada te izvješća dostaviti Povjerenstvu iz članka 21. ovoga Zakona do kraja ožujka tekuće godine za prethodnu godinu.

(2) Ministar nadležan za poslove pravosuđa pravilnikom će propisati način prikupljanja, obrade i dostave statističkih podataka i izvješća sačinjenih temeljem prikupljenih podataka.

Glava IV.

POVJERENSTVO ZA PRAĆENJE I UNAPRJEĐENJE RADA TIJELA KAZNENOG I PREKRŠAJNOG POSTUPKA TE IZVRŠAVANJA SANKCIJA VEZANIH ZA ZAŠTITU OD NASILJA U OBITELJI

Članak 21.

(1) Povjerenstvo za praćenje i unaprjeđenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) osniva se pri ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa.

(2) Povjerenstvo ima 11 članova koji se biraju iz redova sudaca, državnih odvjetnika, odvjetnika, državnih službenika ministarstva nadležnog za unutarnje poslove, državnih službenika ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, državnih službenika ministarstva nadležnog za poslove socijalne skrbi, državnih službenika ministarstva nadležnog za poslove zdravstva, državnih službenika ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja te predstavnika civilnog društva.

(3) Povjerenstvo prikuplja izvješća nadležnih tijela, sukladno članku 20. stavku 1. ovoga Zakona, razmatra dostavljena izvješća i na temelju istih prati stanja. Temeljem prikupljenih izvješća i drugih potrebnih podataka Povjerenstvo izrađuje godišnje izvješće o primjeni ovog Zakona.

(4) Godišnje izvješće Povjerenstvo podnosi ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa te će se potom objaviti na mrežnim stranicama ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa do kraja lipnja tekuće godine za prethodnu godinu.

(5) Predsjednika i članove Povjerenstva rješenjem imenuje ministar nadležan za poslove pravosuđa na vrijeme od četiri godine.

(6) Ministar nadležan za poslove pravosuđa donosi poslovnik o radu Povjerenstva.

(7) Poslove koordinacije rada Povjerenstva i administrativne poslove za Povjerenstvo obavlja ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa.

Glava V.

PREKRŠAJNE ODREDBE

Članak 22.

(1) Tko počini nasilje iz članka 10. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 1.000,00 kuna ili kaznom zatvora do 90 dana.

(2) Tko ponovi nasilje iz stavka 1. ovoga članka, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 5.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 15 dana.

(3) Tko u nazočnosti djeteta ili osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi počini nasilje iz članka 10. ovoga Zakona, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 6.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 30 dana.

(4) Tko ponovi nasilje u obitelji iz stavka 3. ovoga članka, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 7.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 45 dana.

(5) Ako je nasilje iz stavka 1. ovoga članka počinjeno na štetu djeteta ili osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi, počinitelj će se kazniti za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 10.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 45 dana.

(6) Tko ponovi nasilje u obitelji iz stavka 5. ovoga članka, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 15.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 60 dana.

Članak 23.

Osobe iz članka 7. stavka 1. ovoga Zakona koje ne prijave policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznale u obavljanju svojih poslova, kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3.000,00 kuna do 20.000,00 kuna.

Članak 24.

Počinitelj nasilja u obitelji koji ne postupa u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u iznosu od najmanje 3.000,00 kuna ili kaznom zatvora od najmanje 10 dana.

Članak 25.

Upravni nadzor nad provedbom ovoga Zakona provodi ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa.

Glava VI.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 26.

Postupci pokrenuti prije stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se prema odredbama ovoga Zakona.

Članak 27.

(1) Ministar nadležan za poslove pravosuđa donijet će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona pravilnike iz članka 15. stavka 3. i članka 20. stavka 2. ovoga Zakona.

(2) Ministar nadležan za unutarnje poslove u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, donijet će pravilnike iz članka 16. stavka 5. i članka 17. stavka 4. ovoga Zakona.

(3) Ministar nadležan za poslove zdravstva donijet će u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona pravilnik iz članka 18. stavka 3. ovoga Zakona.

(4) Ministar nadležan za poslove pravosuđa će imenovati Povjerenstvo iz članka 21. stavka 1. ovoga Zakona i donijeti poslovnik iz članka 21. stavka 6. ovoga Zakona u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 28.

Povjerenstvo za praćenje i unaprjeđivanje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji osnovano temeljem odredbi Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 137/09, 14/20 i 60/10) nastavlja s radom do osnivanja Povjerenstva sukladno odredbama ovog Zakona.

Članak 29.

Do stupanja na snagu provedbenih propisa iz članka 27. stavaka 1., 2. i 3. ovog Zakona na snazi ostaju provedbeni propisi doneseni temeljem Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, broj 116/03) i Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 137/09, 14/10 i 60/10):

– Pravilnik o načinu i mjestu provođenja psihosocijalnog tretmana (Narodne novine, br. 29/05 i 78/06)

– Pravilnik o načinu provedbe zaštitnih mjera koje su Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji stavljene u nadležnost policije (Narodne novine, broj 27/04).

- Pravilnik o sadržaju obvezne evidencije i izvješća, načinu prikupljanja, obrade i pohrane statističkih podataka iz područja primjene Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, broj 105/11).

Članak 30.

Stupanjem na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, br. 137/09, 14/10 i 60/10).

Članak 31.

Ovaj Zakon objavit će se u Narodnim novinama, a stupa na snagu 1. siječnja 2018. godine.

O B R A Z L O Ź E N J E

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

Prvi Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji Hrvatski sabor je donio 14. srpnja 2003. godine, a stupio je na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama, broj 116/03). Njime se problem zaštite od nasilja u obitelji prvi put sustavno obradio u jednom propisu. Naime, do donošenja ovoga Zakona, o nasilju u obitelji postojale su dvije odredbe u Obiteljskom zakonu (Narodne novine, broj 162/98), koje su bile predmetom kritika zbog niza sadržajnih manjkavosti i neprovedivosti u praksi. Naime, Obiteljskim zakonom iz 1998. godine obiteljsko nasilje je od zakonodavca prepoznato kao specifičan oblik nasilja te je zabranjeno nasilničko ponašanje bračnog druga ili bilo kojeg punoljetnog člana obitelji (članak 118.). Kršenje te zabrane kažnjavalo se kao prekršaj, zatvorom u trajanju do 30 dana (članak 362.). Međutim, navedene odredbe nisu precizno definirale tko se smatra članom obitelji, a pojam nasilničkog ponašanja u obitelji nisu uopće definirale. Također, prigovaralo se propisivanju prekršajne sankcije Obiteljskim zakonom, i to samo jedne vrste sankcije, bez mogućnosti individualizacije.

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji iz 2003. godine relativno je uspješno odgovorio na kritike u odnosu na rješenja iz Obiteljskog zakona. Njegova šestogodišnja primjena dovela je do značajnih pozitivnih pomaka u području razvoja prevencije i zaštite od nasilja u obitelji te je pridonijela uspješnosti procesuiranja počinitelja nasilja u obitelji. Tome u prilog govore neki statistički pokazatelji iz toga vremena. Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske je u 2003. godini riješio 66 predmeta prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji i 675 prema Obiteljskom zakonu, u 2004. godini 729 prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji i 102 prema Obiteljskom zakonu, a 2007. godine riješeno je 1.525 predmeta prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji. Zbog počinjenog prekršaja nasilja u obitelji policija je do 30. lipnja 2009. godine zaprimila 8242 zahtjeva za intervencijom, te je u svim slučajevima intervencija i pružena. U istom razdoblju policija je, zbog počinjenja prekršaja nasilja u obitelji, prijavila 7.815 počinitelja. U sveukupnom broju prekršajem nasilja u obitelji oštećenih osoba (9.823), udjel žrtava ženskog spola iznosio je 62.94%, odnosno 6.183. Promatrajući partnerski odnos, od ukupno 4.250 počinitelja prekršaja, u 2665 slučajeva (62.71%) najčešće se radilo o počinjenju prekršaja od strane supruga nad suprugom, u 567 slučajeva (13,34%) izvanbračnog supruga nad izvanbračnom suprugom te u 269 slučajeva (6,33%) o bivšem suprugom.

Unatoč svim pozitivnim pomacima do kojih je došlo donošenjem posebnog zakona, koji na sveobuhvatan način uređuje materiju nasilja u obitelji, ipak, šest godina nakon početka njegove primjene, donesen je novi Zakon. Kao razlozi za donošenje Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji iz 2009. godine (Narodne novine, broj 137/2009) navođeni su: nedovoljna jasnoća pojedinih odredbi Zakona iz 2003. godine, previše upućujućih normi što je stvaralo nedoumice u primjeni Zakona, određene pravno-institucionalne teškoće primjerice zbog nemogućnosti primjene zaštitne mjere obveznog liječenja od ovisnosti ili primjerice zbog nemogućnosti provedbe zaštitne mjera obveznog psihosocijalnog tretmana na odgovarajući način iz razloga što je za njenu primjenu potrebno osigurati niz pretpostavki među kojima je ključno osiguranje odgovarajućeg stručnog kadra i institucija, kojih kronično nedostaje. Nadalje, navodilo se kako je javnost često kritički usmjerena prema pojedinim odredbama Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, ističući da se samo novčanim kaznama i kaznama

zatvora ne postiže svrha zaštite žrtve te da Zakon ne pruža neka druga rješenja kojima se može pozitivno utjecati na nasilnika i sl.

Sve navedeno, kao i neusklađenost određenih odredbi Zakona iz 2003. godine s Prekršajnim zakonom (koji je donesen 2007. godine), prema riječima predlagatelja Zakona iz 2009. godine, nametnulo je potrebu donošenja novog Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji.

U odnosu na Zakon iz 2003. godine, Zakonom iz 2009. godine bile su propisane određene novine kao što su:

- svrha zakona koja uključuje prevenciju, sankcioniranje i suzbijanje svih vrsta nasilja u obitelji, primjenom odgovarajućih mjera prema počinitelju te ublažavanje posljedica već počinjenog nasilja pružanjem zaštite i pomoći žrtvi nasilja,
- proširenje kruga osoba koje spadaju u obitelj s obzirom na ostale zakone koji uređuju odnose u obitelji (Obiteljski zakon, Zakon o socijalnoj skrbi),
- proširena je definicija nasilja u obitelji te uveden novi pojam „ekonomsko nasilje“ (oduzimanje prava na ekonomsku neovisnost) odnosno izriječkom se navodi zabrana tjelesnog, psihičkog, spolnog i ekonomskog nasilja u obitelji,
- uvedena je odredba prema kojoj su službe socijalne skrbi i zdravstvene ustanove te druga nadležna tijela dužna voditi brigu o svim potrebama žrtve i omogućiti joj pristup odgovarajućim službama, dok su počinitelju nasilja dužne pružiti odgovarajuću informaciju o svim njegovim pravima, nadležni sud o pokretanju prekršajnog postupka u kojem se kao žrtva pojavljuje dijete dužan je o tome obavijestiti službu socijalne skrbi radi poduzimanja mjera za zaštitu prava i dobrobiti djeteta, interesi zlostavljanog djeteta prioritetni su u svim postupcima,
- visine kazni za počinitelja nasilja u obitelji su pooštrene u skladu s odredbama Prekršajnog zakona.

Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji iz 2009. godine u primjeni je dulje od sedam godina. Iako je važeći Zakon, kada je donesen, značio napredak u odnosu na Zakon iz 2003. godine, ipak, je u dulje od sedam godina njegove primjene i sam Zakon, ali i rješenja koja nudi, bio predmetom kritika i stručne i šire javnosti.

No, nisu samo kritike ili problemi u praksi uzrokovali predlaganje novog Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji, već su značajan utjecaj na određena rješenja koja se predlažu imali i različiti instrumenti međunarodnog prava, kao i činjenica da je 1. siječnja 2013. godine stupio na snagu novi Kazneni zakon (Narodne novine, br. 125/2011, 144/2012, 56/2015 i 61/2015 – ispravak, u daljnjem tekstu: KZ/11).

Naime, KZ/11 je uveo definicije članova obitelji i bliskih osoba za potrebe Kaznenog zakona, prema kojim definicijama članove obitelji čine bračni ili izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih, srodnik po krvi u ravnoj lozi, srodnik u pobočnoj lozi zaključno do trećeg stupnja, srodnici po tazbini do zaključno drugog stupnja, posvojitelj i posvojenik, a bliske osobe su, uz članove obitelji, bivši bračni ili izvanbračni drug, bivši životni partner ili neformalni životni partner, osobe koje imaju zajedničko dijete i osobe koje žive u zajedničkom kućanstvu. Predmetne definicije su važne zbog niza kaznenih djela s elementima nasilja u kojima počinjenje djela prema bliskoj osobi predstavlja kvalificirani oblik djela sa težom sankcijom, a uz navedeno za sva kaznena djela s elementima nasilja počinjena prema bliskoj osobi osiguran je i progon po službenoj dužnosti.

Smatralo se da je navedeni koncept KZ/11 zajedno sa sustavom odgovornosti za prekršaje propisane Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji dostatan za zaštitu članova obitelji izloženih nasilju.

Međutim, ovakav koncept bio je od početka primjene KZ/11 izložen kritikama, te je u praksi uočeno da dio ponašanja, koje u svojoj biti predstavljaju nasilništvo u obitelji, nije pokriven važećom kaznenopravnom regulativom. Isticano je da je ostavljanjem određenih oblika nasilničkih ponašanja u obitelji „samo“ u prekršajnoj sferi (prvenstveno zlostavljanja i izživljavanja koje nije rezultiralo posljedicom u vidu tjelesne ozljede) narušeno, u sudskoj praksi dobro primjenjivano, sankcioniranje obiteljskog nasilništva te da su žrtve zapravo ostale nezaštićene gubitkom dijela kaznenopravne zaštite.

Stoga je, posljednjim izmjenama KZ/11 (Narodne novine, br. 56/2015 i 61/2015 – ispravak) vraćeno, kao samostalno kazneno djelo, nasilje u obitelji. Ono obuhvaća teže oblike nasilništva u obiteljskom okruženju kojima nisu ostvareni elementi niti jednog kaznenog djela, a radi se o intenzitetu koja prelazi okvire prekršajne odgovornosti, kao npr. teška vrijeđanja, zastrašivanja, fizička zlostavljanja koja nisu rezultirala tjelesnom ozljedom i sl.

II. PITANJA KOJA SE UREĐUJU OVIM ZAKONOM

Prilikom izrade ovoga Zakona bilo je važno imati na umu činjenicu da je Republika Hrvatska u nekoliko navrata pred Europskim sudom za ljudska prava osuđena zbog povrede načela *ne bis in idem* (npr. Maresti protiv Republike Hrvatske) odnosno zbog preklapanja opisa prekršaja i kaznenih djela. Predmetno znači da je činjenica uvođenja kaznenog djela nasilja u obitelji u KZ/11, ali i činjenica postojanja nekih drugih kaznenih djela već sadržanih u Kaznenom zakonu (npr. kazneno djelo nametljivog ponašanja, kvalificirani oblici kaznenih djela nasilja na štetu bliskih osoba), vrlo značajan, možda i odlučujući faktor prilikom izrade odredaba novog Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji.

Uz novine koje je u segment zaštite od nasilja u obitelji uveo KZ/11, prilikom izrade ovog Zakona, važni su standardi i obveze koje Republici Hrvatskoj nameću dva međunarodna dokumenta koja reguliraju ovu materiju.

Prvi je Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (u daljnjem tekstu: Istanbulska konvencija) koju je Republika Hrvatska potpisala 22. siječnja 2013. godine, te se očekuje njezina ratifikacija. Istanbulska konvencija već u samoj Preambuli, kao i u operativnom djelu, prepoznaje i osuđuje sve oblike nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te naglašava imperativ stvaranja Europe bez nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja. S tom svrhom, ističe čvrstu vezu između postizanja ravnopravnosti spolova i iskorjenjivanja nasilja nad ženama.

Drugi važan dokument je Direktiva 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 29. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP (u daljnjem tekstu: Direktiva o pravima žrtava). Transponiranje prava žrtve iz Direktive o pravima žrtava u nacionalno zakonodavstvo ima za cilj, između ostalog, postizanje obazrivog pristupa prema žrtvi nasilja u cilju sprječavanja njene sekundarne viktimizacije, adekvatne informiranosti žrtve o njenim pravima te skrb nadležnih tijela o pravima žrtve u postupovnim radnjama.

Uzimajući u obzir gore navedeno, posebno standarde i obveze iz navedenih međunarodnih dokumenta ovim Konačnim prijedlogom Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji predlažu se određene novine. Tako je propisana definicija žrtve nasilja u obitelji te transponirane odredbe Direktive o pravu žrtava i implementirane odredbe Konvencije (posebno članka 56. koji govori o mjerama zaštite). Slijedom toga, žrtva nasilja u obitelji ima pravo na pristup službama za potporu žrtvama nasilja u obitelji, pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama nasilja u obitelji, pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde, pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka, pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju svih radnji u kojima sudjeluje, pravo da na njezin zahtjev, bez nepotrebne odgode, bude obaviještena o ukidanju zadržavanja ili bijegu okrivljenika te stavljanju izvan snage odluke o izricanju zaštitnih mjera i ukidanju mjera opreza koje su određene radi njezine zaštite, pravo na tajnost podataka čijim bi se otkrivanjem mogla ugroziti njezina sigurnost ili sigurnost bliskih osoba te pravo zahtijevati isključenje javnosti u postupku pred sudom, pravo na opunomoćenika u postupku, pravo, na vlastiti zahtjev, biti obaviještena o poduzetim radnjama povodom njezine prijave i o ishodu postupka, pravo biti ispitana bez neopravdane odgode nakon podnošenja prijave, pravo zahtijevati da bude ispitana u postupku pred sudom te pravo da se daljnja ispitivanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe prekršajnog postupka, pravo biti ispitana na policiji od strane osobe istog spola, pravo na izbjegavanje kontakta s počiniteljem prije i tijekom postupka, kada su za to osigurani uvjeti, pravo na policijsku zaštitu i osiguranje, po nalogu suda, u svrhu neometanog uzimanja osobnih stvari prilikom napuštanja zajedničkog kućanstva te druga prava propisana Zakonom o kaznenom postupku osim onih prava koja se odnose isključivo na žrtve kaznenih djela. Propisivanjem kataloga prava žrtava nasilja u obitelji ojačati će se njihova procesnopravna pozicija, omogućiti im aktivno sudjelovanje u postupovnim radnjama koje nadležna tijela poduzimaju radi njihove zaštite i sankcioniranja počinitelja te spriječiti njihova traumatizacija i sekundarna viktimizacija u postupku.

Nadalje, propisane su određene obveze za nadležna tijela u postupanju prema žrtvi nasilja u obitelji – obzirno postupanje, poučavanje o njenim pravima na njoj razumljiv način, obveza uvjerenja da je pouku o pravima žrtva razumjela, skrb o pravima žrtve tijekom postupka i dr. Također valja istaknuti kako su posebna prava propisana u odnosu na dijete žrtvu nasilja u obitelji obzirom da se radi o posebno ranjivoj kategoriji te je obveza svih u svim postupovnim radnjama prema djetetu žrtvi postupati obzirno vodeći računa u svakom konkretnom trenutku o najboljem interesu djeteta.

Definicija nasilja u obitelji izmijenjena je u odnosu na važeći Zakon, prvenstveno imajući u vidu da je nužno osigurati da ne bude preklapanja između prekršaja propisanih ovim zakonom, s jedne, i kaznenog djela nasilja u obitelji i drugih kaznenih djela počinjenih na štetu bliske osobe propisanih Kaznenim zakonom, s druge strane, a sve kako ne bi došlo do povrede načela *ne bis in idem*. Nadalje, glede definicija važno je naglasiti kako je izmijenjena definicija članova obitelji po uzoru na Kazneni zakon, ali i propisana primjena na bliske osobe, čime je u propisan širi krug osoba na koje se primjenjuje ova zaštita u odnosu na krug osoba na čiju zaštitu ovim putem obvezuje Konvencija.

Nadalje, određene novine unesene su u odredbe o zaštitnim mjerama kako bi se iste osuvremenile i uskladile sa potrebama zaštite žrtava, te kako bi ovaj Zakon bio u cijelosti usklađen s Prekršajnim zakonom (Narodne novine, br. 107/2007, 39/2013 i 157/2013) kao općim propisom kojim se regulira prekršajni postupak.

Radi sustavnog praćenja postupanja u slučajevima nasilja u obitelji u svrhu unapređenja rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka propisano je osnivanje Povjerenstva za praćenje i unapređenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) koje će se osnovati pri Ministarstvu pravosuđa. Također su detaljnije razrađene odredbe o dužnosti prikupljanja statističkih podataka, koje će prikupljati različita ministarstva imajući u vidu njihovu nadležnost, a sve radi kvalitetnije obrade istih te, u konačnici, dobivanja onih podataka koji su relevantni za identifikaciju pojava oblika nasilja u obitelji, njihove učestalosti i drugih čimbenika temeljem kojih će nadležna tijela planirati i poduzimati daljnje korake i aktivnosti bilo na zakonodavnom, bilo na provedbenom planu, sve u cilju unaprjeđenja zaštite od nasilja u obitelji.

III. OBRAZLOŽENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Članak 1.

Članak 1. navodi materiju koja se uređuje ovim Zakonom. U ovoj odredbi su ukratko navedeni bitni segmenti nasilja u obitelji koje ovaj Zakon regulira: koja postupanja čine nasilje u obitelji, opisani su prekršaji i sankcije za iste, obveze nadležnih tijela (policija, državno odvjetništvo, sudovi, ali i zdravstveni radnici, stručni radnici centara za socijalnu skrb, odgojno obrazovni radnici, stručni radnici zaposleni u vjerskim ustanovama, humanitarnim organizacijama ili organizacijama civilnog društva te sve druge stručne osobe koje u svom radu dolaze u kontakt sa žrtvama nasilja u obitelji). Nadalje, s obzirom na njihovu važnost, istaknuta su i prava žrtve nasilja u obitelji, koja su detaljnije razrađena u članku 6. ovog Zakona, a žrtva je definirana člankom 8. ovog Zakona.

Članak 2.

Sukladno Odluci Vlade Republike Hrvatske o instrumentima za usklađenje zakonodavstva Republike hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije od 14. srpnja 2011. godine, navodi se akt Europske unije s kojim se ovaj Zakon usklađuje.

Članak 3.

Odredbom članka 3. propisuje se supsidijarna primjena odredaba Prekršajnog zakona i Zakona o kaznenom postupku. Dakle, za sva postupanja koja ovim Zakonom nisu posebno uređena (*lex specialis*) primjenjuju se opće odredbe Prekršajnog zakona i Zakona o kaznenom postupku. Zakon o sudovima za mladež nije potrebno izričito navoditi, obzirom su člankom 6. (prava žrtava nasilja u obitelji) propisana i prava djeteta žrtva nasilja u obitelji i obveze nadležnih tijela kada je dijete žrtva nasilja u obitelji. Također, u članku 6. stavku 1. točki 15.) propisano je da žrtvi pripadaju, osim onih pobrojanih u ovoj odredbi, i druga prava propisana Zakonom o kaznenom postupku osim onih prava koja se odnose isključivo na žrtve kaznenih djela.

Članak 4.

Odredbom članka 4. propisuje načelo hitnosti u postupanju povodom nasilja u obitelji. Dakle, hitnost u postupanju određuje se za sva nadležna tijela koja postupaju u slučaju nasilja u obitelji (policiju, centre za socijalnu skrb, državno odvjetništvo, sudove). Ovim se načelom osigurava promptnost u reagiranju na saznanje o mogućem počinjenju nasilja u obitelji, kao i u poduzimanju postupovnih i drugih radnji.

Hitnost u reakciji svih nadležnih tijela u slučajevima nasilja u obitelji je i konvencijsko načelo. Tako Istanbulska konvencija zahtijeva poduzimanje svih mjera kako bi se osiguralo da nadležna tijela žurno odgovore na sve oblike nasilja te na prikladan način žrtvama pruže odgovarajuću i trenutnu zaštitu (članak 50. stavci 1. i 2. Istanbulske konvencije).

Članak 5.

Ovim se člankom kao temeljna načela postupaka povodom obiteljskog nasilja propisuju načelo obzirnog postupanja prema žrtvi nasilja u obitelji te načelo skrbi o svim pravima žrtve tijekom postupka odnosno prilikom poduzimanja određenih postupovnih radnji. Obazriv i pažljiv pristup žrtvi nasilja u obitelji od svih sudionika postupovnih radnji spriječit će sekundarnu viktimizaciju žrtve tijekom postupaka koji slijede. Nadalje, stavkom 1. propisuje se pravo žrtve nasilja u obitelji da bude upoznata sa svim svojim pravima tijekom postupaka (prekršajnog i dr.) te se uvodi obveza nadležnih tijela da žrtvu obiteljskog nasilja upoznaju sa svim njenim pravima u postupku u skladu sa posebnim propisima (Zakon o policijskim poslovima i ovlastima, Prekršajni zakon, Zakon o kaznenom postupku). Dakle, predmetnom se odredbom osigurava da žrtva nasilja u obitelji od prvog kontakta s nadležnim tijelima te tijekom cijelog postupka dobiva sve relevantne i potrebne informacije koje se odnose na njena prava, sustav i postupke koji će se provesti. Pravo na relevantnu informiranost žrtve nasilja u obitelji osnovna je pretpostavka ostvarenja njenog procesnog aktiviteta u kasnijim stadijima prekršajnog ili kaznenog postupka. Načelo je konvencijskog karaktera, sadržano i u Istanbulske konvenciji (članak 19.), a u skladu sa Direktivom Europske unije o pravu na informacije u kaznenom i prekršajnom postupku implementirano je i razrađeno u hrvatskom kaznenom postupovnom zakonodavstvu (članak 43. stavak 4. ZKP).

Stavkom 2. ovog članka razrađuju se specifična prava djeteta žrtve nasilja u obitelji. Tako se uvodi obveza tijela koja sudjeluju u postupku da posebno obzirno postupaju prema djetetu žrtvi nasilja u obitelji imajući na umu dob, ličnost i druge okolnosti kako bi se izbjegle štetne posljedice za odgoj i razvoj djeteta. Pritom, osnovno načelo u svim postupcima prema djetetu žrtvi nasilja u obitelji je načelo najboljeg interesa djeteta koje implicira da će sva nadležna tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji koje se neposredno ili posredno odnosi i na dijete sve postupke koje primjenjuju odmjeravati i usmjeravati vodeći računa o najboljem interesu konkretnog djeteta u postupku. Postupanje prema djetetu žrtvi nasilja u obitelji u skladu sa najboljim interesom djeteta također je konvencijsko načelo propisano člankom 56. stavkom 2. Istanbulske konvencije. Direktiva o pravima žrtava također zahtijeva da se u slučaju kada je dijete žrtva uzimaju u obzir najbolji interesi djeteta, koji se procjenjuju od slučaja do slučaja, pri čemu mora prevladavati pristup prilagođen djetetu, pri kojem se uzima u obzir djetetova dob, zrelost, stavovi, potrebe i brige (članak 1. stavak 2. Direktive o pravima žrtava).

Stavkom 3. Propisuje se da su tijela koja su ovlaštena postupati povodom nasilja u obitelji dužna poštivati dostojanstvo osobe s invaliditetom i osobe starije životne dobi kao žrtve nasilja te poštovati specifičnosti koje proizlaze iz njezinog invaliditeta odnosno dobi. Time su u ovaj Zakon uvrštene i osobe s invaliditetom i osobe starije životne dobi u namjeri zaštite od nasilja u obitelji.

Članak 6.

Člankom 6. na jednom se mjestu, sukladno Istanbulske konvenciji kao i Direktivi o pravima žrtava, uređuju prava žrtava nasilja u obitelji.

Tako žrtva nasilja u obitelji ima pravo na pristup službama za potporu žrtvama nasilja u obitelji, pravo na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć i potporu tijela, organizacije ili ustanove za pomoć žrtvama nasilja u obitelji. Osiguranje pristupa službama za potporu žrtvama nasilja u obitelji te na djelotvornu psihološku i drugu stručnu pomoć zahtjevi su i Istanbulske konvencije (članak 20. stavak 1.) i Direktive o pravima žrtava (članci 8. i 9.) Službe za podršku žrtvama ustrojene su u Republici Hrvatskoj i djeluju unutar pravosudnog sustava, a njihovo jačanje i koordinacija dio je Nacionalne strategije razvoja sustava podrške žrtvama i svjedocima u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2016. do 2020. godine. Naime, na sudovima je organizirano pružanje podrške žrtvama i svjedocima osnivanjem odjela za podršku žrtvama i svjedocima na županijskim sudovima u Zagrebu, Osijeku, Vukovaru Zadru, Splitu, Rijeci i Sisku. Zadaća odjela je pružanje emocionalne podrške, te praktičnih i procesnih informacija, koje žrtvama i svjedocima na sudovima osiguravaju službenici odjela i volonteri. Županijski sudovi u kojima su ustrojeni odjeli za podršku sklapanjem sporazuma čelnika tih pravosudnih tijela odnosno sukladno odluci Ministarstva pravosuđa osiguravaju da se poslovi podrške obavljaju u okviru zajedničke službe na više pravosudnih tijela s područja njihove nadležnosti, odnosno na općinskim i prekršajnim sudovima i nadležnim državnim odvjetništvima. Takva je praksa već uspostavljena te navedeni odjeli pružaju podršku na općinskim sudovima u Zagrebu, Rijeci, Zadru, Osijeku, Vukovaru i Sisku, te prekršajnim sudovima u Vukovaru, Zadru, Rijeci, Sisku, te prema potrebi i Zagrebu.

Osim osnivanja odjela za podršku žrtvama i svjedocima na svim županijskim sudovima i jačanje kapaciteta postojećih odjela za podršku, Nacionalna strategija razvoja sustava podrške žrtvama i svjedocima u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2016. do 2020. godine ističe i: jačanje kapaciteta Samostalne službe za podršku žrtvama i svjedocima Ministarstva pravosuđa radi koordinacije i razvoja sustava podrške žrtvama i svjedocima na nacionalnoj razini te osnaživanje rada Nacionalnog tima za prevenciju i suzbijanje nasilja u obitelji i nasilja nad ženama.

Žrtvi nasilja u obitelji jamči se, nadalje, pravo na zaštitu od zastrašivanja i odmazde (sukladno članku 56. stavku 1. točki a Konvencije).

Pravo na zaštitu dostojanstva tijekom ispitivanja žrtve kao svjedoka jedno je od temeljnih načela postupanja koje bi trebalo spriječiti dodatnu viktimizaciju žrtava obiteljskog nasilja Pravo na pratnju osobe od povjerenja pri poduzimanju radnji u kojima sudjeluje međunarodni je standard koji poznaje niz međunarodnih dokumenata (Direktiva o pravima žrtava, Konvencija Vijeća Europe o zaštiti djece od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja, Istanbulska konvencija) usmjeren upravo jačanju podrške i pomoći žrtvi obiteljskog nasilja u poduzimanju radnji pred nadležnim tijelima te posredno sprječavanju njene sekundarne viktimizacije.

Žrtva nadalje ima pravo da na njezin zahtjev, bez nepotrebne odgode, bude obaviještena o ukidanju zadržavanja ili bijegu okrivljenika te stavljanju izvan snage odluke o izricanju zaštitnih mjera i ukidanju mjera opreza koje su određene radi njezine zaštite. Ovo pravo sadržano je i u Istanbulske konvenciji koja traži da žrtva obiteljskog nasilja bude obaviještena, barem u slučaju kada žrtva i obitelj mogu biti izloženi opasnosti, o bijegu ili privremenom odnosno konačnom puštanju počinitelja na slobodu (članak 56. stavak 1. točka b).

Pravo na tajnost podataka čijim bi se otkrivanjem mogla ugroziti njezina sigurnost ili sigurnost članova obitelji i drugih osoba na koje se primjenjuje ovaj Zakon, te pravo

zahtijevati isključenje javnosti s glavne rasprave jedno je od temeljnih prava žrtava obiteljskog nasilja usmjerenih zaštiti privatnosti i ugleda žrtve čije poštivanje zahtijeva i Istanbulska konvencija (članak 56. stavak 1. točka f).

Žrtva nadalje ima pravo na opunomoćenika u postupku kako bi mogla tijekom postupaka koji slijedi ostvarivati svoja prava (vidjeti članak 57. Istanbulske konvencije).

Žrtva obiteljskog nasilja, nadalje ima pravo na vlastiti zahtjev, biti obaviještena o poduzetim radnjama povodom njezine prijave i o ishodu postupka. Pravo na relevantnu informiranosti o događajima u istrazi i postupcima koji slijedi po prijavljenom obiteljskom nasilju također je jedno od prava žrtava utvrđenih Istanbulskom konvencijom (članak 56. stavak 1. točka c.). I Direktiva o pravima žrtava u članku 6. propisuje i razrađuje pravo žrtava na dobivanje informacija o svojem predmetu. Tako se traži da države članice osiguraju da žrtva na zahtjev dobije informacije o odluci o nepokretanju ili okončanju istrage ili nepoduzimanju kaznenog progona protiv počinitelja, o konačnoj presudi u postupku, kao i informacije o stanju postupka, osim ako to može štetiti pravilnom rješavanju predmeta.

Žrtva ima pravo biti ispitana bez neopravdane odgode nakon podnošenja prijave, pravo zahtijevati da bude ispitana u postupku pred sudom te pravo da se daljnja ispitivanja provode samo u mjeri u kojoj je to nužno za potrebe prekršajnog postupka. Pravo na saslušanje propisano je u članku 10. te razrađeno u članku 20. Direktive o pravima žrtava koje odredbe traži da države članice osiguraju da se saslušanja žrtava provode bez nepotrebne odgode nakon prijavljivanja djela nadležnom tijelu, da se broj saslušanja zadrži na najmanjoj mogućoj mjeri, da žrtvu prate zakonski zastupnici i osoba koju odaberu.

Žrtva ima pravo zahtijevati da je na policiji sasluša osoba istog spola. Navedeno pravo propisano je sukladno Direktivi o pravima žrtava koja u članku 23. stavku 2. d zahtijeva da se „sva saslušanja žrtava spolnog nasilja, rodno uvjetovanog nasilja ili nasilja u bliskim odnosima, osim ako ih provode državni odvjetnik ili sudac, provodi osoba istog spola kao i žrtva, ako žrtva to želi, pod uvjetom da se time ne ugrozi tijek kaznenog postupka“

Žrtva nasilja u obitelji ima pravo na izbjegavanje kontakta sa počiniteljem prije i tijekom postupka, kad god je to moguće (članak 56. Konvencije). Ovo je vrlo značajno pravo usmjereno sprječavanju sekundarne viktimizacije koje propisuje i članak 19. Direktive o pravima žrtava koja zahtijeva da države članice uspostave potrebne pretpostavke za omogućavanje ostvarenja ovog prava žrtve i članova obitelji u prostorijama tijela u kojima se vodi postupak te da nove sudske prostorije imaju odvojene čekaonice za žrtve.

Nadalje, stavcima 2. i 3. ovoga članka propisana je obveza nadležnih tijela da već pri poduzimanju prve radnje u kojoj žrtva sudjeluje obavijeste žrtvu na njoj razumljiv način o svim pravima koja ima sukladno odredbama ovog Zakona te Zakona o kaznenom postupku te su se dužna uvjeriti da je žrtva danu obavijest o pravima razumjela. Obveza država da žrtvama od prvog kontakta sa nadležnim tijelima osiguraju niz informacija bez nepotrebne odgode kako bi im se omogućio pristup pravima propisana je i člankom 4. stavkom 1. Direktive o pravima žrtava.

Stavkom 4. ovog članka propisano je posebno postupanje sa djetetom žrtvom nasilja u obitelji na način da su nadležna tijela dužna dijete žrtvu ispitati uz smislenu primjenu odredaba Zakona o kaznenom postupku o posebnom načinu ispitivanja djece. Isto je u skladu sa člankom 24. Direktive o pravima žrtava. Tako će dijete žrtva nasilja u obitelji koje nije navršilo 14 godina života biti ispitano u posebnoj prostoriji bez nazočnosti suca i stranaka

putem audio video uređaja kojim rukuje stručna osoba, uz pomoć psihologa, pedagoga ili druge stručne osobe. Snimka ispitivanja se priključuje zapisniku te se dijete može samo iznimno ponovno ispitati i to na isti način.

Nadalje, u slučaju kolizije interesa između djeteta i zakonskog zastupnika, kao npr. kada je dijete žrtva obiteljskog nasilja te njegov zakonski zastupnik počinitelj ili supočinitelj istoga, stavkom 5. ovog članka propisano je da će nadležno tijelo pozvati nadležno tijelo socijalne skrbi radi imenovanja posebnog skrbnika. Poseban skrbnik ovlašten je davati sve izjave i poduzimati sve radnje na koje je ovlaštena žrtva. Isto je u skladu sa člankom 24. stavkom 1. točkom b i c Direktive o pravima žrtava.

U stavku 6. se uvodi obveza obavješćivanja po službenoj dužnosti ako je žrtva nasilja u obitelji dijete (proširenje u odnosu na opću odredbu o obavješćivanju ako to zahtjeva žrtva).

Članak 7.

Člankom 7. uvodi obveza svih subjekata koji u obavljanju svojih poslova dolaze u kontakt s pojavnim oblicima nasilja u obitelji da sumnju na nasilje u obitelji prijave nadležnim tijelima (policiji ili državnom odvjetništvu). Tako je to obveza zdravstvenih radnika, djelatnika u ustanovama socijalne skrbi, osoba zaposlenih u odgojno obrazovnim ustanovama, stručnih radnika zaposlenih u vjerskim ustanovama, humanitarnim organizacijama, udrugama civilnog društva te svih drugih stručnih osoba koje u svom radu dolaze u kontakt sa žrtvama nasilja u obitelji. Iako se radi o odnosu povjerljivosti i prvenstvene skrbi o zaštiti žrtve nasilja, obveza svih nadležnih tijela i institucija koje dođu u kontakt sa žrtvom nasilja da prijave nasilje i na taj način pokrenu prekršajni ili kazneni postupak, predstavlja standard kojim se neće narušiti odnos povjerljivosti kao osnov obavljanja niza specifičnih djelatnosti, no postići će se otkrivanje, procesuiranje i sankcioniranje svih oblika nasilništva i tako utjecati na prevenciju potencijalnog budućeg nasilništva sankcioniranjem i/ili odgovarajućim tretmanom nasilnika te utjecati na smanjenje sive brojke nasilja u obitelji.

Obveza prijavljivanja obiteljskog nasilja od strane stručnih osoba također je propisana člankom 28. Istanbulske konvencije kojom se ukazuje na potrebu poticanja prijavljivanja obiteljskog nasilja od strane svih osoba koje su svjedoci ili imaju razumne osnove za sumnju da se obiteljsko nasilje dogodilo. Stručnjaci koji su vezani pravilima profesionalne tajne (npr. liječnici, psihijatri) također imaju mogućnost prijaviti nasilje nadležnim tijelima ako imaju razumne osnove vjerovati da je počinjeno obiteljsko nasilje. Neprijavljivanje nasilja u obitelji povlači za sobom prekršajnu odgovornost (članak 23. ovog Zakona).

Stavkom 2. propisuje se obveza svih nadležnih tijela da o svim činjenicama vezanim uz nasilje u obitelji obavijeste centar za socijalnu skrb ukoliko u konkretnom slučaju postoji potreba da se preispita primjena mjera zaštite prava i dobrobiti djeteta. Ovo se ne odnosi samo na slučajeve obiteljskog nasilja u kojima je dijete direktna, neposredna žrtva nasilja već i na one slučajeve u kojima dijete živi u obitelji u kojoj je učinjeno nasilje, iako ono nije direktna žrtva nasilništva (npr. prilikom događaja nasilja u obitelji nije bilo kod kuće i slično).

Članak 8.

Ovim se člankom definiraju osobe na koje se Zakon primjenjuje. To su bračni ili izvanbračni drug, životni partner ili neformalni životni partner, njihova zajednička djeca te djeca svakog od njih, srodnik po krvi u ravnoj lozi, srodnik u pobočnoj lozi zaključno do trećeg stupnja, srodnici po tazbini do zaključno drugog stupnja, posvojitelj i posvojenik, ali i bivši bračni ili izvanbračni drug, bivši životni partner ili neformalni životni partner, osobe koje imaju

zajedničko dijete i osobe koje žive u zajedničkom kućanstvu. Ispuštanjem srodnika i šticećenika nije se umanjila zaštita navedenih osoba jer će one sukladno ovom Zakonu uvijek biti zaštićene u slučaju da žive u zajedničkom kućanstvu.

Krug osoba na koje se odnosi ovaj Zakon istovjetan je krugu osoba kojima kao članovima obitelji ili bliskim osobama Kazneni zakon pruža dodatnu zaštitu u slučaju počinjenja kaznenih djela vezanih uz obiteljsko nasilništvo (kaznena djela nasilja u obitelji, tjelesne ozljede, teške tjelesne ozljede, osobito teške tjelesne ozljede, prisile, prijetnje), a uz njih se Zakon primjenjuje i na osobe s invaliditetom i na osobe starije životne dobi. Ovakvo je određenje u skladu sa definicijom obiteljskog nasilja u Istanbulskoj konvenciji (članak 41. stavak 3.) koja se odnosi na „nasilje intimnih partnera između sadašnjih ili bivših bračnih ili izvanbračnih partnera te međugeneracijsko nasilje koje se obično pojavljuje između roditelja i djece“. I dalje, kada se govori o obiteljskom nasilju kao nasilju intimnih partnera ono se isključivo odnosi na nasilje između sadašnjih ili bivših bračnih drugova, kao i sadašnjih ili bivših izvanbračnih drugova odnosno životnih partnera ili neformalnih životnih partnera. Dakle, odredbe ovog Zakona primjenjivati će se na odnose između bračnih i izvanbračnih i istospolnih partnera i to kako sadašnjih tako i bivših, a povrh toga i na odnose osoba koje iako nisu u navedenim kategorijama, imaju zajedničko dijete, te onih osoba koje žive u zajedničkom kućanstvu. Dakle, i šire od zahtijeva Konvencije, ovim se Zakonom štite sve one osobe koje su bračni ili izvanbračni ili istospolni partneri, ali i osobe koje su povezane činjenicom da imaju zajedničko dijete iako nisu niti su bili u statusu bračnih, izvanbračnih odnosno istospolnih partnera, kao i one osobe koje, iako nisu u tom odnosu, žive u zajedničkom kućanstvu. Dakle, radi se o osobama koje su u nekom obliku (formalne ili neformalne) zajednice ili pak kod kojih takva zajednice ne postoji ili je prestala postojati, ali su zbog drugih okolnosti (kao što je zajedničko dijete, nerazriješeni imovinsko-pravni odnosi nakon razvoda braka ili raskida izvanbračne zajednice, činjenica suživota u istome stambenom objektu) neraskidivo povezani ili neovisno o svojoj slobodnoj volji upravljani jedno prema drugome. Sve druge osobe, imat će adekvatnu zaštitu za slučaj nasilja prema općim propisima.

Definirani su i ostali pojmovi koji se koriste u Zakonu pa tako izvanbračni drug, neformalni životni partner, žrtva i osoba od povjerenja, a u stavicima 9. i 10. definirane su i osobe s invaliditetom i osobe starije životne dobi.

Izvanbračni drug je tako osoba koja živi u izvanbračnoj zajednici koja ima trajniji karakter ili koja traje kraće vrijeme ako je u njoj rođeno zajedničko dijete. Ova je definicija usklađena s definicijom izvanbračnog druga u Kaznenom zakonu.

Dijete je osoba koja nije navršila 18 godina života. Definicija je u skladu sa Konvencijom o pravima djeteta, kao i ostalim međunarodnim dokumentima.

Žrtva nasilja u obitelji je osoba koja zbog počinjenja nasilja u obitelji trpi fizičke ili psihičke posljedice, imovinsku štetu ili bitnu povredu temeljnih prava i sloboda. Ovakva definicija žrtve nasilja u obitelji u potpunosti je usklađena sa definicijom iz Direktive o pravima žrtava (članak 2. stavak 1. a.).

Osoba od povjerenja je definirana sukladno definiciji u Zakonu o kaznenom postupku kao zakonski zastupnik ili druga punoljetna osoba po izboru žrtve nasilja u obitelji, osim ako je predložena ili pozvana u svojstvu svjedoka.

Članak 9.

Odredba članka 9. je odredba uobičajena za zakone, a kojom se naglašava kako se svi izrazi koji se koriste u ovom Zakonu odnose jednako na muški i ženski spol.

Članak 10.

Odredbom članka 10. definira se pojam nasilja u obitelji. Nasilje u obitelji pojavljuje se u različitim oblicima, kao tjelesno, psihičko, spolno ili ekonomsko nasilje. Za razliku od trenutno važećeg zakonskog rješenja ovim se Prijedlogom napušta nabrojavanje pojedinih modaliteta svakog propisanog oblika nasilja, obzirom je isto teoretskog i praktičnog značenja te u zakonu nije potrebno nabrojati što predstavlja primjerice pojedini oblik nasilništva. Sudska praksa i teorija jasno razlikuju pojedine modalitete u kojima se ispoljava pojedini oblik obiteljskog nasilja.

U svakom slučaju tjelesno nasilje predstavlja svaki oblik namjernog tjelesnog nasrtaja na žrtvu kojim kod iste nisu nastupile posljedice u vidu ozljede jer će se u tom slučaju raditi o nekom obliku tjelesne ozljede, koje su propisane u Kaznenom zakonu kao kazneno djelo.

Tjelesno nasilje tako obuhvaća bilo koji oblik tjelesnog nasilja uslijed kojeg nije nastala posljedica u vidu tjelesne ozljede u sudskomedicinskom smislu. Inkriminiranje namjernog tjelesnog nasilja nad drugom osobom obveza je propisana u Istanbulskoj konvenciji, a poznao ju je i važeći ZZNO.

Psihičko nasilje je netjelesno nasilje koje je kod žrtve prouzročilo povredu dostojanstva ili uznemirenost. Ostali oblici psihičkog nasilja kao što je psihičko nasilje koje je dovelo do narušenja zdravlja predstavljaju kazneno djelo (teške ili osobito teške) tjelesne ozljede i inkriminiraju se sukladno Kaznenom zakonu (članci 117., 118. ili 119.), zatim verbalno nasilje u vidu prijetnji nekim zlom predstavlja kazneno djelo prijetnje iz članka 139. Kaznenog zakona koje se, ukoliko je počinjeno prema bliskoj osobi, uvijek progoni po službenoj dužnosti. Jednako tako i prisila učinjena prema članu obitelji predstavlja kazneno djelo iz članka 138. Kaznenog zakona te se, u slučaju da je počinjena prema bliskoj osobi, progoni po službenoj dužnosti. Također, ukoliko bi se radilo o težem kršenju odredaba ovog Zakona u vidu teškog i/ili dugotrajnog zastrašivanja, ponižavanja i sl., a kojim nije počinjeno neko od navedenih kaznenih djela, raditi će se o kaznenom djelu nasilja u obitelji iz članka 179.a. Kaznenog zakona. Dakle, prema prijedlogu ove odredbe, psihičko nasilje kao oblik prekršaja nasilja u obitelji predstavljati će sve druge oblike napada na psihički integritet žrtve koje su dovele do njene uznemirenosti ili povrede dostojanstva, a koje ne predstavljaju neko od navedenih kaznenih djela (tjelesnu ozljedu, prijetnju, prisilu, nasilje u obitelji) kao što su npr. psovke, nazivanje pogrdnim imenima i sl.

Iako je najvećim djelom pokriveno kaznenom zonom odgovornosti (kaznena djela protiv spolne slobode, kaznena djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta), spolno nasilje također je izrijekom navedeno kao jedan od oblika nasilja u obitelji. Naime, osoba koja vrši spolno nasilje na bilo koji način u pravilu će odgovarati za neko od kaznenih djela iz Kaznenog zakona kojima je zaštitni objekt spolna sloboda, ali određena neprimjerena ponašanja spolne naravi koja nemaju takav intenzitet da bi bila obuhvaćena kaznenom zonom odgovornosti moći će se podvesti pod prekršaj nasilja u obitelji sukladno ovom Zakonu.

Ekonomsko nasilje također je jedan od propisanih oblika obiteljskog nasilja, a odnosi se na radnje kojima se sprječava ekonomska neovisnost žrtve, primjerice uskraćivanje novca za osnovne životne potrebe radi izživljavanja, zabrana žrtvi da se zaposli i sl.

Nasiljem u obitelji smatra se i zanemarivanje potreba osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi koje dovodi do njezine uznemirenosti ili vrijeđa njezino dostojanstvo i time joj nanosi tjelesne ili duševne patnje.

Članak 11.

Članak 11. stavak 1. nabraja vrste prekršajnopравnih sankcija, koje mogu biti izrečene počinitelju prekršaja nasilja u obitelji, dok se u stavku 2. opisuje svrha prekršajnopравnih sankcija. Iz opisa svrhe vidljivo je da je jedna od svrha izricanja sankcije, a o kojoj sud mora voditi računa prilikom izbora vrste i mjere sankcije i prilikom individualizacije iste, zaštita žrtava nasilja u obitelji. Predmetno znači da je sud prilikom izricanja sankcije, uz generalnu i specijalnu prevenciju (kao uostalom i prema Prekršajnom zakonu), dužan voditi računa o tome da izrečena sankcija mora biti primjerena za postizanje zaštite žrtava. Upravo zbog navođenja zaštite žrtava u odredbi o svrsi sankcija, svrha izricanja sankcija prema Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji je specifična u odnosu na svrhu izricanja sankcija za ostale prekršaje, obzirom na opis svrhe u Prekršajnom zakonu (generalna i specijalna prevencija).

Članak 12.

Općom odredbom o zaštitnim mjerama, u članku 12., propisuje se njihova svrha, način izricanja, ovlaštenu tužitelj te preispitivanje potrebe za nastavkom trajanja zaštitnih mjera. Zaštitne mjere predstavljaju prekršajnopравne sankcije čija je svrha spriječiti nasilje u obitelji, osigurati zaštitu zdravlja i sigurnosti žrtve nasilja u obitelji te otkloniti okolnosti koje pogoduju ili poticajno djeluju na počinjenje novog prekršaja, a izriču se radi otklanjanja ugroženosti žrtve nasilja u obitelji (stavak 1.). One se mogu izricati samostalno i bez izricanja druge prekršajnopравne sankcije kao i akcesorno uz prekršajnopравnu sankciju na zahtjev ovlaštenog tužitelja ili žrtve ili *ex offio*, a sada se i nadležnom centru za socijalnu skrb daje ovlast da predlaže zaštitne mjere. Stavkom 4. propisuje se mogućnost preispitivanja izrečenih zaštitnih mjera. Dakle, zaštitne se mjere izriču u određenom trajanju, a na zahtjev ovlaštenog tužitelja ili na prijedlog žrtve i prije isteka vremena na koji su određene sud može preispitati postoji li i dalje potreba za njihovom primjenom te ih ostaviti na snazi, ukinuti ili zamijeniti nekom drugom mjerom. Dakle, imajući u vidu uz postizanje svrhe kažnjavanja počinitelja, kao i zaštitu žrtve i njenih prava, sudu je dana mogućnost da, ovisno o okolnostima svakog pojedinog slučaja, uzimajući u obzir sve relevantne činjenice, maksimalno individualizira prekršajnopравnu sankciju.

Temeljem članka 24. ovog Zakona počinitelj nasilja u obitelji koji ne postupa u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom kaznit će se za prekršaj.

Članak 13.

U članku 13. taksativno su navedene vrste zaštitnih mjera koje sud može izreći počinitelju nasilja u obitelji, uz, mjere koje su propisane Prekršajnim zakonom kao *lex generalis* propisu. Kada se promatraju zaštitne mjere navedene u ovoj odredbi može se uočiti da su obvezni psihosocijalni tretman, zabrana približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji i udaljenje iz zajedničkog kućanstva zaštitne mjere specifične za nasilje u obitelji te ih Prekršajni zakon ne poznaje. Za razliku od njih mjera obveznog liječenja od ovisnosti postoji u Prekršajnom zakonu, ali ju je, unatoč tome, bilo potrebno navesti i u Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji zbog specifičnosti izricanja zaštitnih mjera po ovom Zakonu samostalno te i prije započinjanja postupka za određene zaštitne mjere (članak 14. ovog Zakona).

Članak 14.

U članku 14. dana je mogućnost sudu da izrekne zaštitnu mjeru zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve nasilja u obitelji (članak 13. stavak 1. točka 2.) te udaljenja iz zajedničkog kućanstva (članak 13. stavak 1. točka 3.) i prije pokretanja prekršajnog postupka na prijedlog žrtve ili drugog ovlaštenog tužitelja ukoliko postoji izravna opasnost za sigurnost žrtve ili članova njezine obitelji. Ovo je vrlo važna mogućnost kojoj je svrha hitna, trenutna zaštita žrtava nasilja u obitelji i žrtvi bliskih osoba. Obvezu osigurati da nadležna tijela, u situacijama neposredne opasnosti, imaju ovlast narediti počinitelju nasilja u obitelji da napusti mjesto stanovanja žrtve te zabraniti počinitelju uspostavljanje kontakata sa žrtvom je i konvencijska obveza koja proizlazi iz članka 52. Istanbulske konvencije. Naime, u situacijama izravne opasnosti za sigurnost žrtve ili članove njene obitelji, najučinkovitiji način jamčenja sigurnosti žrtvi obiteljskog nasilja je fizičko udaljavanje žrtve i počinitelja. Iako postoji mogućnost smještaja žrtve u sklonište, prioritet treba biti udaljenje počinitelja i izricanje počinitelju zabrane kontakata sa žrtvom u vidu zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve. Pojedinačnom počinitelju moguće je izreći samo jednu od dvije zaštitne mjere iz članka 13. točke 2. i 3., ali je moguće istovremeno izricanje obje mjere, ovisno o konkretnom slučaju odnosno ovisno o konkretnoj opasnosti za žrtvu.

Stavci 2. i 3. su provedbene odredbe kojima je propisan rok u kojem sud mora odlučiti o prijedlogu žrtve ili drugog ovlaštenog tužitelja za izricanjem zaštitnih mjera prije započinjanja postupka, obveza suda da u postupku odlučivanja o prijedlogu sasluša žrtvu i osobu protiv koje se traži izricanje zaštitne mjere te nesuspendivan karakter žalbe na odluku suda i obveza brzog dostavljanja odluke suda policiji, koja je ovlaštena provesti odluku o izricanju zaštitne mjere.

Iako moguće trajanje zaštitne mjere prije pokretanja postupka nije izričito određeno, iz dikcije odredbe jasno je da mjera može trajati do završetka postupka, kada će na njeno mjesto stupiti sankcija za počinitelja. Naravno, i na zaštitne mjere izrečene prije pokretanja postupka primjenjuje se članak 12. stavak 4. ovog Zakona o mogućnosti preispitivanja izrečenih zaštitnih mjera i prije isteka vremena na koje su određene. Odredbom članka 14. stavka 4. je propisano da će sud ukinuti svoju odluku o izrečenoj zaštitnoj mjeri ukoliko žrtva ili drugi ovlašteni tužitelj u roku od osam dana od dana donošenja odluke ne podnese optužni prijedlog. O ukidanju zaštitne mjere sud je dužan bez odgode obavijesti policiju. Ovom odlukom osigurava se primjena načela razmjernosti. Naime, kada se zaštitna mjera izriče prije pokretanja postupka na neki način se ograničavaju prava osobe osumnjičene za počinjenje prekršaja čija krivnja još nije dokazana pred sudom, te se stoga ne može smatrati krivim za počinjenje prekršaja (presumpcija nevinosti)... O činjenici da će mjera biti ukinuta, ako izostane podnošenje optužnog prijedloga, sud je dužan upozoriti žrtvu.

Članak 15.

Članak 15. propisuje zaštitnu mjeru psihosocijalnog tretmana počinitelja prekršaja nasilja u obitelji, uvjete za izricanje navedene mjere i njezino najkraće trajanje (dakle, na najdulju mjeru trajanja zaštitne mjere primjenjuje se opći propis odnosno Prekršajni zakon), kao i obvezu donošenja provedbenog propisa kojim će se pobliže propisati način i mjesto provođenja psihosocijalnog tretmana.

Svrha provođenja zaštitne mjere psihosocijalnog tretmana je sprječavanje daljnjeg nasilničkog ponašanja postizanjem pozitivnih promjena u ponašanju počinitelja nasilja u obitelji. Cilj provođenja zaštitne mjere je potaknuti počinitelja nasilja u obitelji da postane svjestan svog

nasilnog ponašanja, prepozna svoju odgovornost te usvoji obrasce nenasilnog ponašanja. Svrha i cilj sami govore o iznimnoj važnosti izricanja i kvalitetne provedbe ove zaštitne mjere, kao i o važnosti uspostave funkcionalnog sustava provedbe psihosocijalnog tretmana. Obveza donošenja provedbenog propisa za provedbu ove zaštitne mjere je, prema ovom Zakonu, obveza ministra pravosuđa, obzirom u već uspostavljenom sustavu provedbe ministarstvo pravosuđa obavlja niz poslova (npr. vođenje Registra pravnih i fizičkih osoba s odobrenjem za provođenje psihosocijalnog tretmana izvan zdravstvene ustanove, Registra pravnih i fizičkih osoba s kojima je sklopljen ugovor o međusobnim odnosima za provođenje psihosocijalnog tretmana izvan zdravstvene ustanove te Evidencije o počiniteljima nasilja u obitelji kojima je izrečena zaštitna mjera obveznog psihosocijalnog tretmana), a nema mogućnost utjecati na sadržaj pravilnika obzirom isti, prema važećem Zakonu, donosi ministar nadležan za poslove socijalne skrbi.

Sukladno važećim propisima (Zakonu i Pravilniku te Standardima za provođenje psihosocijalnog tretmana, koji su sastavni dio Pravilnika), psihosocijalni tretman provodi se u zdravstvenim ustanovama i kod ovlaštenih pravnih ili fizičkih osoba s kojima je ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa sklopilo ugovor o međusobnim odnosima za pružanje ovih usluga. Od ukupno 85 fizičkih i pravnih osoba koje su od Ministarstva pravosuđa dobile odobrenje za provođenje psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji izvan zdravstvenih ustanova, njih 49 je s Ministarstvom pravosuđa sklopilo ugovor o pružanju usluga psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji izvan zdravstvenih ustanova za 2014. Nadalje, unutar Ministarstva pravosuđa od srpnja 2007. djeluje Povjerenstvo za odabir kandidata koji ispunjavaju uvjete za provođenje psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji, dok unutar Ministarstva socijalne politike i mladih od 2009. djeluje Stručno povjerenstvo za praćenje i unapređivanje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršenja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji. Pravilnik niti Zakon, koji je pravna osnova za donošenje Pravilnika, ne sadrže odredbe koje uređuju financiranje psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji izvan zdravstvenih ustanova. Međutim, Nacionalna strategija za zaštitu od nasilja u obitelji u posebnoj glavi „Psihosocijalni tretman počinitelja nasilja u obitelji“, sadrži mjeru pod nazivom „Osigurati financijska sredstva za provođenje psihosocijalnog tretmana počinitelja nasilja u obitelji“. Kao nositelj ove mjere navedeno je Ministarstvo pravosuđa, dok su kao sunositelji navedeni Ministarstvo financija i jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Iz svega navedenog, razvidni su mnogobrojni razlozi zašto uređenje načina i mjesta provođenja zaštitne mjere psihosocijalnog tretmana treba biti u nadležnosti Ministarstva pravosuđa.

Članak 16.

U članku 16. razrađuje se zaštitna mjera zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve, na način da se propisuju uvjeti za njeno izricanje, trajanje mjere, obvezu dostave odluke o njenom izricanju policiji koja je nadležna za provođenje mjere te obvezu donošenja pravilnika kojim će se propisati način provođenja ove mjere. Zaštitna mjera zabrane približavanja, uznemiravanja ili uhođenja žrtve u nadležnosti je policije, stoga je ministar nadležan za unutarnje poslove u suradnji s ministrom pravosuđa nadležan donijeti pravilnik o provedbi ove mjere.

Članak 17.

U članku 17. razrađuje se zaštitna mjera udaljenja iz zajedničkog kućanstva, na način da se propisuju uvjeti za njeno izricanje, trajanje mjere, obveza dostave odluke o njenom izricanju policiji koja je nadležna za provođenje mjere te obveza donošenja pravilnika kojim će se propisati način provođenja ove mjere. Zaštitna mjera udaljenja iz zajedničkog kućanstva, pod kojim Zakon određuje stan, kuću ili neki drugi stambeni prostor koji čini zajedničko kućanstvo, u nadležnosti je policije, stoga je ministar nadležan za unutarnje poslove nadležan donijeti pravilnik o provedbi ove mjere.

Članak 18.

Članak 18. propisuje uvjete za izricanje navedene zaštitne mjere, njezino najduže trajanje i obvezu donošenja pravilnika o načinu provođenja zaštitne mjere obveznog liječenja od ovisnosti. Svrha zaštitne mjere obveznog liječenja od ovisnosti je da se njenom provedbom spriječi nasilje u obitelji otklanjanjem okolnosti koje pogoduju ili poticajno djeluju na počinjenje novog nasilja u obitelji koje se čini pod djelovanjem ovisnosti o alkoholu ili opojnih droga u cilju poboljšanja općeg zdravstvenog stanja počinitelja nasilja u obitelji koji je nasilje počinio pod djelovanjem ovisnosti o alkoholu ili opojnim drogama i njegove socijalne rehabilitacije i reintegracije.

Iako identična zaštitna mjera postoji već u Prekršajnom zakonu, bilo je potrebno ovu mjeru navesti i u ovom Zakonu, obzirom se zaštitne mjere počiniteljima nasilja u obitelji mogu, sukladno Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji, izreći i samostalno (bez izricanja druge sankcije).

Članak 19.

Članak 19. naglašava obvezu postupanja u skladu s izrečenim zaštitnim mjerama i dužnost nadležnih tijela odnosno zaposlenika istih da, ukoliko u obavljanju svojih poslova saznaju da počinitelj nasilja u obitelji ne postupa u skladu s izrečenom zaštitnom mjerom, obavijeste tijelo nadležno za pokretanje prekršajnog postupka. Ova odredba stvara obvezu, primjerice, za tim zdravstvene ustanove u kojoj se počinitelj liječi od ovisnosti temeljem izrečene zaštitne mjere obveznog liječenja od ovisnosti, da obavijesti policiju ili državno odvjetništvo ukoliko počinitelj ne dolazi na liječenje sukladno predviđenom programu. Svrha obavijesti je pokretanje prekršajnog postupka protiv počinitelja nasilja u obitelji budući da je temeljem članka 24. ovog Zakona nepostupanje u skladu s izrečenim zaštitnim mjerama prekršaj.

Članak 20.

Sustavno i adekvatno prikupljanje podataka kao osnova za učinkovito stvaranje politika u području sprječavanja i borbe protiv svih oblika obiteljskog nasilja jedno je od osnovnih zadaća koje nameću kako brojne konvencije i direktive, tako i nacionalni dokumenti. Međutim, iskustva dosadašnjih prikupljanja podataka različitih tijela i resora koja se bave ovom tematikom bez sustavne analize i praćenja zadanih podataka pokazuju se nedostatnim i neučinkovitim te djelomično nesvrshodnim. Stoga se u ovom Prijedlogu, različito u odnosu na važeće rješenje, predlaže propisati obvezu nadležnim ministarstvima za praćenje obiteljskog nasilja, konkretno ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa, ministarstvu nadležnom za poslove socijalne politike, ministarstvu nadležnom za unutarnje poslove, ministarstvu nadležnom za zdravstvo i ministarstvu nadležnom za poslove obrazovanja, da prikupljaju statističke podatke o primjeni ovog Zakona i temeljem prikupljenih podataka sačinjavaju godišnja izvješća iz svog djelokruga rada te izvješća dostavljaju Povjerenstvu za

praćenje i unaprjeđivanje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih uz zaštitu od nasilja u obitelji i to do kraja ožujka tekuće godine za prethodnu godinu. Način prikupljanja, obrade i dostave statističkih podataka i izvješća sačinjenih temeljem prikupljenih podataka biti će propisan pravilnikom koji će donijeti ministar nadležan za poslove pravosuđa, što je propisano stavkom 2. ovog članka.

Članak 21.

Ovim se člankom propisuje nadležnost, sastav i način rada Povjerenstva za praćenje i unapređenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih uz zaštitu od nasilja u obitelji. Navedeno će se Povjerenstvo osnovati prema Prijedlogu zakona pri ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa. Naime, obzirom da se radi o unaprjeđivanju i praćenju rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija, logično je da se ovo Povjerenstvo osniva i djeluje u sastavu ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa. Osnovna zadaća Povjerenstva je prikupljanje izvješća nadležnih tijela o tematici nasilja u obitelji iz njihova djelokruga rada i izrada godišnjeg izvješća o primjeni Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji. Ovim se Prijedlogom propisuje i obveza dostave godišnjeg izvješća o nasilju u obitelji od strane Povjerenstva ministru nadležnom za poslove pravosuđa te objava izvješća na web stranicama ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa. Na ovakav će se način ojačati uloge nadležnih tijela u prikupljanju i obradi prikupljenih podataka i sačinjavanju pojedinačnih analiza kao i godišnje nacionalne analize o stanju i kretanju obiteljskog nasilja što će predstavljati osnovu za buduće zakonodavne i druge mjere i aktivnosti kako bi se preveniralo obiteljsko nasilje i unaprijedila zaštita žrtava nasilja.

Prema Prijedlogu Povjerenstvo će imati 11 članova koji se biraju iz redova sudaca, državnih odvjetnika, odvjetnika, državnih službenika ministarstva nadležnog za unutarnje poslove, državnih službenika ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, državnih službenika ministarstva nadležnog za poslove socijalne politike, državnih službenika ministarstva nadležnog za poslove zdravstva, državnih službenika ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja te predstavnika civilnog društva.

Obzirom će se Povjerenstvo osnovati pri ministarstvu nadležnom za poslove pravosuđa ministar nadležan za poslove pravosuđa će imenovati Predsjednika i članove Povjerenstva na vrijeme od četiri godine (stavak. 5.) te će donijeti Poslovnik o radu Povjerenstva (stavak 6.), a poslove koordinacije rada Povjerenstva i administrativne poslove za Povjerenstvo obavljati će ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa (stavak 7.).

Članak 22.

Člankom 22. propisani su prekršaji temeljem ovog Zakona. Prekršaji su propisani u 6 stavaka u kojima su protupravna postupanja stupnjevana od lakšeg prema težem, adekvatno popraćena propisanim sankcijama za opisane prekršaje, na način da se iz stavka u stavak povisuje minimalni iznos novčane kazne, kao i minimalna mjera kazne zatvora. Tako je u stavku 1. opisan najlakši oblik prekršaja s najblažom sankcijom, no ukoliko se radi o recidivistu (stavak 2.) povisuje se iznos minimalne novčane kazne kao i minimum kazne zatvora koja počinitelju ponovljenog prekršaja može biti izrečena. Nadalje, stavak 3. predviđa još teže sankcije ukoliko je tjelesno, psihičko, seksualno ili ekonomsko nasilje počinjeno u nazočnosti djeteta ili osobe s invaliditetom, a ako isto nasilje ponovi (stavak 4.) kaznit će strože nego za prvi prekršaj. U stavicima 5. i 6. opisani su najteži prekršaji, koje čini onaj tko nasilje u obitelji počini na štetu djeteta ili osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi (stavak 5.) odnosno onaj tko takvo nasilje ponovi (stavak 6.).

Ovdje treba naglasiti kako Kazneni zakon nakon izmjena i dopuna iz svibnja 2015. u članku 179.a propisuje kazneno djelo nasilja u obitelji kao samostalno kazneno djelo. Ono obuhvaća teže oblike nasilništva u obiteljskom okruženju kojima nisu ostvareni elementi niti jednog kaznenog djela, a radi se o intenzitetu koji prelazi okvire prekršajne odgovornosti, kao npr. teška vrijeđanja, zastrašivanja, fizička zlostavljanja koja nisu rezultirala tjelesnom ozljedom i sl. Ovakvo rješenje omogućava jasno razgraničenje kaznenog djela od prekršaja, budući da se za postojanje kaznenog djela nasilja u obitelji zahtijeva veća kriminalna količina, koja pretpostavlja kumulativno ispunjenje sljedećih pretpostavki: teško kršenje propisa o zaštiti od nasilja u obitelji (dakle, Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji) te prouzročenje teže posljedice (izazivanje straha za sigurnost člana obitelji ili njoj bliske osobe ili dovođenje u ponižavajući položaj). Nadalje, treba imati u vidu i kvalificirane oblike određenih kaznenih djela propisanih Kaznenim zakonom (npr. kazneno djelo teške tjelesne ozljede iz članka 118. počinjeno prema bliskoj osobi), ukoliko su ista počinjena prema bliskoj osobi, zbog čega je kazneno djelo nasilja u obitelji supsidijarno (tj. propisuje se da će isto doći u obzir ukoliko takvim ponašanjem nije počinjeno neko drugo teže kazneno djelo).

Postojanjem prekršaja, samostalnog kaznenog djela i kvalificiranih oblika pojedinih kaznenih djela ukoliko su ista počinjena prema bliskoj osobi postignuta je cjelovitost kažnjavanja počinitelja svakog (pa i najblažeg) oblika nasilja u obitelji.

Članak 23.

Članak 23. također opisuje prekršaj, ali ne onaj kojeg može počinuti počinitelj nasilja u obitelji, već zdravstveni radnici, stručni radnici centara za socijalnu skrb, odgojno obrazovni radnici, stručni radnici zaposleni u vjerskim ustanovama, humanitarnim organizacijama, ili organizacijama civilnog društva te sve druge stručne osobe koje u svom radu dolaze u kontakt sa žrtvama nasilja u obitelji, a koje sukladno članku 6. stavku 1. imaju obvezu prijaviti policiji ili državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznale u obavljanju svojih poslova. Ukoliko opisana obveza bude prekršena, adresati ovog prekršaja biti će kažnjeni sukladno ovom članku. Dosljednom primjenom članka 23. osigurava se da svako nasilje u obitelji bude prijavljeno, počinitelj kažnjen, žrtva zaštićena te se onemogućuje zataškavanje nasilja u obitelji, koje već odavno nije privatan problem već vrlo važan društveni problem.

Članak 24.

Obzirom je sukladno članku 19. stavku 1. ovog Zakona počinitelj nasilja u obitelji dužan postupati po izrečenoj zaštitnoj mjeri, člankom 24. propisuje se prekršajna odgovornost onog počinitelja koji krši obvezu iz izrečene zaštitne mjere.

Članak 25.

Ovom odredbom se propisuje da upravni nadzor nad provedbom ovog Zakona provodi Ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa.

Članak 26.

Prvim člankom prijelaznih i završnih odredaba propisano je da će se svi postupci koji su započeti prije stupanja na snagu ovog Zakona dovršiti prema odredbama ovog Zakona.

Članak 27.

Ovom odredbom članka 27., propisani su rokovi za nadležne ministre u kojima trebaju biti doneseni provedbeni propisi - pravilnici za koje postoji obveza donošenja temeljem ovog Zakona, te je propisan i rok za osnivanje Povjerenstva za praćenje i unapređenje rada tijela

kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji.

Članak 28.

Članak 28. rješava prijelazno razdoblje između stupanja na snagu ovog Zakona do trenutka donošenja odluke ministra pravosuđa o imenovanju novog Povjerenstva za praćenje i unapređenje rada tijela kaznenog i prekršajnog postupka te izvršavanja sankcija vezanih za zaštitu od nasilja u obitelji (30 dana od stupanja na snagu ovog Zakona).

Članak 29.

Članak 29. je uobičajena prijelazna odredba kojom se izbjegava mogućnost pojave pravne praznine na način da propisuje da podzakonski propisi koji su na snazi temeljem važećeg Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji ostaju na snazi i nakon stupanja na snagu ovog Zakona, a sve do donošenja novih podzakonskih propisa (30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona).

Članak 30.

Člankom 30. propisano je da stupanjem na snagu ovog Zakona prestaje važiti sada važeći Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji.

Članak 31.

Člankom 31. propisano je da će se ovaj Zakon objaviti u „Narodnim novinama“, a stupiti će na snagu 1. Siječnja 2018. Razlog za *vacatio legis* leži u činjenici da nadležnost i djelokrug za provođenje, primjenu i praćenje primjene ovo Zakona prelazi iz ministarstva nadležnog za poslove demografije, obitelji, socijalne politike i mladih na ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa, za što je potrebna određena prilagodba ustrojstvenih i personalnih i kapaciteta te činjenicu da je za prevenciju ukupnog fenomena nasilja u obitelji važno statističko praćenje, a većina tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji formiraju svoje statističke podatke na godišnjoj razini od 1. siječnja do 31. prosinaca promatrane godine.

IV. OCJENA I IZVORI POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provođenje ovoga Zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA I RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

U odnosu na tekst Prijedloga zakona koji je bio u prvom čitanju i koji je prihvaćen u Hrvatskom saboru u Konačnom prijedlogu zakona nastale su određene razlike kao rezultat uvažavanja prijedloga i primjedbi iznijetih u prvom čitanju.

U odnosu na Prijedlog zakona predlagatelj je u tekstu Konačnog prijedloga izmijenio ili dodao sljedeće:

- u članku 5. proširena je dužnost tijela koja postupaju povodom nasilja u obitelji da posebno obzirno postupaju i prema osobama s invaliditetom i osobama starije životne dobi poštujući pri tome dostojanstvo i posebnosti takvih osoba.

- u članku 6. preciznije je određeno pravo na izbjegavanje kontakta sa počiniteljem prije i tijekom postupka tako da se to pravo ne može ni na koji način ograničiti osim ako prekršajni postupak zahtjeva takav kontakt da bi se ostvarili probici prekršajnog postupka.
- u članku 6. stavku 6. se uvodi obveza obavješćivanja po službenoj dužnosti ako je žrtva nasilja u obitelji dijete, što predstavlja proširenje u odnosu na opću odredbu o obavješćivanju ako to zahtjeva žrtva.
- u članku 8. stavku 1. više se ne navodi tko su članovi obitelji, nego se uvodi koncept određenja kruga osoba na koje se ovaj Zakon odnosi, čime se izbjegavaju eventualni prijepori da li ovaj Zakon može ili smije definirati što je obitelj i ako može, da li je takva definicija sukladna obiteljskom zakonodavstvu
- u članku 8. dodana je odredba kojom se određuje da osobe s invaliditetom i osobe starije životne dobi kao žrtve nasilja u obitelji uživaju posebnu zaštitu po ovom Zakonu i definirano je tko su osobe s invaliditetom i osobe starije životne dobi
- u članku 10. (vrste nasilja u obitelji) dopunjena je definicija odnosno zakonski opis ekonomskog nasilja s obzirom na primjedbu da se radi o relativno novije prepoznatom obliku nasilja u obitelji pa bi za razvijanje prakse bio poželjan širi zakonski opis.
- u članku 10. dodan je oblik odnosno vrsta nasilja u obitelji, opisano kao zanemarivanje potreba osobe s invaliditetom ili osobe starije životne dobi koje dovodi do njezine uznemirenosti ili vrijeđa njezino dostojanstvo i time joj nanosi tjelesne ili duševne patnje.
- prihvaćen je načelni prijedlog da se u članku 10. šire opišu pojedine vrste nasilja, pa je to učinjeno za ekonomsko nasilje i nasilje nad osobama starije životne dobi
- u članku 12. stavku 3. se i nadležnom centru za socijalnu skrb daje ovlast da predlaže zaštitne mjere
- u članku 17. zaštitna mjera udaljenja iz zajedničkog kućanstva, pod kojim Zakon sada preciznije određuje da to može biti stan, kuća ili neki drugi stambeni prostor koji čini zajedničko kućanstvo,
- u članku 22. u stavku 5. kao kvalificirani (teži) oblik prekršaja, dodan je prekršaj koji čini onaj tko nasilje u obitelji počini na štetu osobe starije životne dobe (uz postojeći kvalifikatorni oblik prekršaja kad je žrtva dijete ili osoba s invaliditetom).
- u članku 31. drugačije je određen datum stupanja na snagu Zakona, a razlozi su promjena nadležnog ministarstva i prikupljanje statističkih podataka na godišnjoj razini.

VI. PRIJEDLOZI, PRIMJEDBE I MIŠLJENJA DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO S RAZLOZIMA NEPRIHVATANJA

Prijedlozi i primjedbe koji su dani na Prijedlog zakona, a koje predlagatelj nije prihvatio:

- nije prihvaćen prijedlog da se izmjeni naslov Zakona, ali istovremeno su razlozi ovog prijedloga usvojeni izmjenom članka 8. stavka 1. u kojem se više ne određuje tko su članovi obitelji (u smislu ovog zakona) nego na koje se osobe ovaj Zakon odnosi, pa nije potrebno mijenjati naziv zakona u smislu da se on primjenjuje i na druge osobe pored članova obitelji.
- nije prihvaćen prijedlog da se u članku 2. navede i Istanbulska Konvencije, jer se sukladno Odluci Vlade Republike Hrvatske o instrumentima za usklađenje zakonodavstva Republike hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije od 14. srpnja 2011. Godine u prijedloge i konačne zakone navodi (samo) akt Europske unije s kojim se zakon usklađuje.
- nije prihvaćen prijedlog da se u članku 4. propiše rok od osam dana (ili kakav drugi rok), jer bi to bio instruktivan rok nepostupanja do osam dana, a propisana hitnost obvezuje tijelo na postupanje čim je to moguće.
- nije prihvaćen prijedlog da se u članku 6. propiše proširenje „na obavijest o službama koje djeluju na području njezina prebivališta ili boravišta odnosno najbližoj dostupnoj službi“, jer

je to po prirodi stvari sadržano u pravu na pristup službama (iste postupaju sukladno svojoj mjesnoj nadležnosti).

- nije prihvaćen prijedlog da se u članku 6. propiše da žrtva obvezno, po službenoj dužnosti a ne na vlastiti zahtjev, bude obaviještena o poduzetim radnjama povodom prijave i o ishodu postupka, a to stoga što bi u tom slučaju moglo doći i dolazilo bi do nove traumatizacije žrtava koje bi žrtve inače izbjegle da su same odlučivale o primitku obavijesti. Ovaj prijedlog je prihvaćen ako je u pitanju dijete kao žrtva. (dodani stavak 6. U ovom članku).

- nije prihvaćen prijedlog da se doda stavak 3. u kojem bi se definirao pojam „na razumljiv način“ u vezi stavka 2., jer nije moguće zakonski opisati baš sve moguće oblike komunikacije u konkretnom slučaju, a nije niti potrebno s obzirom da i policija i državno odvjetništvo i sudovi imaju izgrađen sustav i praksu komunikacije sudionika u postupcima koje vode koji su uz to regulirani i Prekršajnim zakonom i Zakonom o kaznenom postupku i podzakonskim propisima, uputama i protokolima o postupanju u slučajevima nasilja u obitelji.

- nije prihvaćen prijedlog da se u članku 7. propiše da će se obavijestiti žrtvu o tome da je podnesena prijava policiji ili državnom odvjetništvu o počinjenju nasilja u obitelji za koje je prijavitelj saznao u u obavljanju svojih poslova, a to stoga što žrtve često nakon toga u prvom kontaktu s policijom ili državnim odvjetništvom negiraju da je došlo do nasilja u obitelji i na neki način štite počinitelja.

- nije prihvaćen prijedlog da se od obveze prijavljivanja nasilja u obitelji iz članka 7. isključe pripadnici humanitarnih organizacija i organizacija civilnog društva kad im se žrtva povjerava, jer bi to značilo isključenje od prekršajne odgovornosti tih osoba, a što je protivno načelu jednakosti pred zakonom.

- nije prihvaćen prijedlog da se u članku 8. u stavcima 3. i 4. izbriše „trajniji karakter“, jer u oba slučaja takva odredba je u korist žrtve. Naime, kad bi se primjenile odredbe o trajanju izvanbračne zajednice i neformalnog životnog partnerstva iz zakona koji su sedes materiae, žrtva ne bi bila osoba na koju se primjenjuje ovaj Zakon tj. ne bi imala zaštitu po ovom Zakonu.

- nije prihvaćen prijedlog vezan uz članke 12. i 14. da se propiše da žalba ne odgađa izvršenje zaštitne mjere odnosno odluke, jer jednako proizlazi iz tih odredbi, tj. ako su te mjere izrečene prije pokretanja prekršajnog postupka onda žalba nema suspenzivni učinak, a mjere izrečene uz odluku o prekršaju mogu se izvršavati na temelju pravomoćnosti odluke pa u tom smislu žalba na odluku o prekršaju ima suspenzivni karakter.

- nije prihvaćen prijedlog da se članku 17. promjeni naslov, no u tekst odredbe je proširen termin „zajedničkog kućanstva“, pa sam naslov odredbe više ne predstavlja sadržaj primjedbe.

- nisu prihvaćene primjedbe uz članke 22. i 23. Da je novčana kazna od 1000,00 kuna kao zakonski minimum preblaga, kao niti primjedba da je ta kazna za počinitelja u neskladu s kaznom za onoga tko ne izvrši svoju obvezu da prijavi sumnju na počinjenje nasilja u obitelji, jer je kazna u zakonskom maksimumu određena kao maksimalno moguća, pa ne može opstojati tvrdnja da je kaznena politika (pre)blaga, dok se kod kazne iz članka 23. Radi o tome da osobe koje obavljaju svoju profesionalnu djelatnost ne smiju zanemarivati pojave i sumnje na nasilje u obitelji.